

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ НАУК ВИЩОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ
Відділення історії та методології освіти, науки і техніки АНВО України
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА
Інститут педагогіки і психології
Кафедра педмайстерності та освітніх технологій
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УКРАЇНИ
Управління культури Тернопільської ОДА
Науковий освітньо-мистецький центр Надзбруччя «Мелос»
Теребовлянського коледжу культури і мистецтв Тернопільської області

ПЕРШІ НАУКОВІ ЧИТАННЯ

присвячені 80-річчю діяльності Теребовлянського коледжу культури і мистецтв (1940-2020)
за темою: „Освітній культурно-мистецький простір: минувшина, сьогодення, перспективи”

12 червня 2020 р.

Матеріали доповідей

Редколегія:

Баньковський А.М., заслужений працівник культури України, доцент Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка (ТНПУ) ім. В. Гнатюка

Богоніс П.М., кандидат історичних наук

Губ'як В.Д., (відповідальний редактор-упорядник), кандидат історичних наук, доцент, викладач-методист вищої категорії Тербовлянського коледжу культури і мистецтв (ТККіМ)

Гринчук І.П., кандидат педагогічних наук, доцент ТНПУ ім. В. Гнатюка

Бойко М.М., кандидат педагогічних наук, доцент ТНПУ ім. В. Гнатюка

Ванюга Л.С., кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України, професор ТНПУ ім. В. Гнатюка

Водяний О.Б., кандидат мистецтвознавства, заслужений діяч мистецтв України, доцент ТНПУ ім. В. Гнатюка (заступник відповідального редактора)

Габрук З.В., заслужений працівник освіти України, викладач-методист вищої категорії ТККіМ

Губ'як Д.В., заслужений артист України, доцент ТНПУ ім. В. Гнатюка

Майовський П.С., заслужений працівник культури України, викладач-методист вищої кат. ТККіМ

Мечник М.П., заслужений працівник культури України, старший викладач ТККіМ

Пилипчук О.О., кандидат історичних наук, старший викладач Державного університету інфраструктури і технологій

Стельмащук З.М., кандидат педагогічних наук, доцент ТНПУ ім. В. Гнатюка

Смоляк О.С., доктор мистецтвознавства, професор ТНПУ ім. В. Гнатюка

Ткачук В.Є., кандидат юридичних наук, професор Рівненського інституту Київського університету права НАН України (м. Київ)

Хім'як В.А., народний артист України, професор ТНПУ ім. В. Гнатюка

Рецензенти: **Пилипчук О.Я.**, доктор біологічних наук, професор, академік АНВО України;
Кондрацька Л.А., доктор педагогічних наук, професор ТНПУ ім. В. Гнатюка;
Янкович О.І., доктор педагогічних наук, професор ТНПУ ім. В. Гнатюка.

Перші наукові читання, присвячені 80-річчю Тербовлянського коледжу культури і мистецтв (1940-2020) за темою: „Освітній культурно-мистецький простір: минушина, сьогодні”. Мат. читань, 12 травня 2020 р., м. Тербовля: «Мелос», 2020. – Тернопіль: Осадца Ю.В., 2020. – 168 с.

У збірнику публікуються матеріали, підготовлені професійними науковцями та окремими спеціалістами, в яких висвітлюються найбільш актуальні проблеми історії та методології освіти, педагогіки, науки, культури і мистецтва в Надзбруччі та Україні, а також результати магістерських, дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня магістра, кандидата історичних наук.

Дослідження історії та методології, технології освіти, краєзнавчо-культурологічні культурно-мистецькі, фольклорно-етнографічні читання «Минушина, реалії і перспективи», присвячені 80-річчю діяльності ТККіМ: Мат. Наукових Читань. Тербовля 14 травня 2020 р. – Київ–Тернопіль–Тербовля, 2020. – 166 с.

© В.Д. Губ'як, 2020
© НАНВО України, 2020
© Центр /лабораторія/ досліджень «Мелос» ТККіМ, 2020
© ФОП Осадца Ю.В., 2020

мініатюри із авторською назвою, із узагальненою програмою, закладеною у жанрі (багатель, прелюдія, елегія, ноктюрн, пісня без слів, думка, бурлеска, етюд-скерцо, етюд-марш та ін.).

Висновки. Формування емоційного інтелекту майбутнього вчителя мистецьких дисциплін є цілісним і багатокомпонентним процесом, який передбачає, зокрема, зміну дидактичних і виховних установок, використання новітніх форм організації навчальної діяльності студентів. Свою ефективність засвідчив метод створення узагальнених «емоційних партитур» на прикладі різножанрової музичної літератури українських композиторів, оскільки спрямування на єдність слова (його семантики, визначення емоції чи почуття) і музичної інтонації, художньої образності природно «вплітається» у контекст національного музичного стилю, індивідуального композиторського стилю окремих українських митців, часто пов'язаних із національним мелосом, пісенною творчістю.

Можемо констатувати, що актуалізація підходу «чотири С» дає широкі перспективи для розвитку емоційного інтелекту, професійного становлення майбутніх фахівців в галузі музичної культури та освіти.

Список використаних джерел:

1. Гринчук І. Про що і як розповідає музика. Посібник-зошит / І.П. Гринчук. Тернопіль : Астон, 2013. – 56 с.
2. Гринчук І., Бурська О. Проблеми музичного мислення: теорія і методика розвитку. Діалектика музичного логосу і ейдосу: Навчально-методичний посібник. Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 224 с.
3. Гоулман Д. Емоційний інтелект / Деніел Гоулман; пер. з англ. С.Л. Гумецької. Х.: Віват, 2019. – 512 с.
4. Кондрацька Л.А. Сучасна мистецька діяльність: теорія, практика і перспективи // Мистецька діяльність у сучасному соціокультурному просторі (25-літній творчий внесок факультету мистецтв ТНПУ ім. В. Гнатюка): колективна монографія/ за заг. ред. Б. О. Водяного, О. С. Смоляка, З. М. Стельмашука. Тернопіль: Факультет мистецтв Тернопільського національного педагогічного університету ім. В. Гнатюка, 2018. – С. 12-24.
5. Фортепіанні твори українських композиторів : Навчальний посібник. Випуск 7, упоряд. : І. Гринчук, О. Горбач. Тернопіль : Осадца Ю.В., 2019. – 120 с.

ОРОНОВСЬКА ЛАРИСА ДМИТРІВНА

(Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка)

Ороновська Лариса Дмитрівна – доцент кафедри музикознавства та методики музичного мистецтва ТНПУ імені Володимира Гнатюка, кандидат педагогічних наук.

Займається дослідженням проблем підготовки сучасних музично-педагогічних фахівців, працює над науково-дослідною проблемою «Педагогічні умови ефективного прилучення молодших школярів до духовних цінностей на уроках музичного мистецтва та у позашкільній діяльності».

Співзасновник науково-дослідної лабораторії «Духовного становлення творчої особистості» Факультету мистецтв ТНПУ ім. Володимира Гнатюка, яка працює в галузі досліджень розвитку феномену духовних цінностей як онтологічних джерел.

Сфера наукових інтересів: проблеми становлення сучасної музичної освіти регіону та держави в цілому; становлення та розвиток сучасного вчителя мистецьких дисциплін; творчий пошук у формуванні музично-педагогічних суджень і переконань в професійній підготовці сучасного фахівця музично-естетичного спрямування.

Ороновська Л.Д. є автором понад 80 наукових праць, з них 45 наукових статей у фахових виданнях, матеріалів Всеукраїнських та Міжнародних науково-практичних конференцій, 3 публікації у виданнях зареєстрованих в наукометричних базах Google Scholar; 2 навчально-методичних посібників.

МІЖКУЛЬТУРНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СКЛАДОВА МУЗИЧНОГО РОЗВИТКУ СУЧАСНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ МОЛОДІ

У статті проаналізовано проблему виховання студентів вищих навчальних закладів у педагогічній теорії; сутність та зміст поняття «міжкультурне виховання студентів»; розглянуто музику як засіб виховного впливу на особистість.

Актуальність проблеми. Соціально-економічні трансформації в Україні, поступ країни до євроінтеграції, духовний розвиток суспільства і звернення до загальнолюдських і національних цінностей актуалізують проблему міжкультурного виховання молодого покоління. Важливість окресленої проблеми також пов'язана із загостренням міжнаціональних і міжрелігійних конфліктів у світовому та європейському просторах, подіями, що відбуваються на Сході України.

Основна мета міжкультурного виховання полягає у забезпеченні відкритості суспільства для інших культур поряд зі сприяння збереженню культурної самобутності всіх громадян, поглибленні всебічних зав'язків представників усіх етнічних та конфесійних груп України як основи співробітництва, збереження миру і злагоді в суспільстві. Міжкультурне виховання студентів, як процес цілеспрямованого оволодіння системою національних і загальнокультурних цінностей, комунікативних та емпатійних умінь, дозволяє інтенсифікувати міжкультурну взаємодію, проявляти розуміння інших культур і попереджувати міжнаціональні конфлікти.

У стратегічних законодавчих та нормативних документах України: Конституції України (1996), Законах України «Про вищу освіту»(2014), «Про Освіту» (2017), Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки (2013), Проекті Концепції гуманітарного розвитку України на період до 2020 року (2012) декларуються принципи толерантності, інтересу та поваги до культурних надбань один одного, висувається завдання виховання та професійної підготовки молоді на засадах рівності громадянських прав і обов'язків та взаємоповаги, цілісної полікультурної картини світу.

Гуманістичні засади виховання молоді у вітчизняній педагогіці закладені у працях І. Беха, Г. Ващенко, А. Капської, В. Сухомлинського та ін.

Проблеми полікультурної та міжкультурної освіти є предметом наукових розвідок як вітчизняних (О. Бучковська, П. Осипов, С. Сисоєва, Н. Чернуха та ін.), так і зарубіжних учених (М. Бергельсон, Т. Левицький, О. Садохін та ін.). Технології музичного виховання як складника освітнього процесу висвітлені в працях Н. Аніщенко, В. Белобородової, О. Олексюк, Г. Падалки, В. Черкасової та ін.

Інтеграційні процеси, що відбуваються в Україні, євроцентричність, пробудження громадянської та громадської ініціативи, виникнення різних громадських рухів, міграційні зміни всередині суспільства, ідентифікаційні та реідентифікаційні процеси в особистісному розвитку кожного українця, відбуваються на тлі сплеску прояву патріотичний почуттів, інтересу і нових ставлень до історії, культури, релігії, традицій і звичаїв українського народу та народів світу [1, с. 210-360].

Проблема виховання студентів вищих навчальних закладів залишається сьогодні актуальною у контексті змін парадигми освіти у ХХІ столітті та досягнень сучасної гуманітарної науки про людину як найвищу суспільну цінність.

Формування концептуальних засад полікультурного та міжкультурного виховання сьогодні здійснюється на міждержавному та міжнаціональному рівнях, закріплюючи основні пріоритети в міжнародних документах, які є стратегічними орієнтирами в міжнародній спільноті. Відбувається перехід від виховання громадянина певної країни до виховання громадянина світу, що, у свою чергу, актуалізує необхідність усебічного дослідження аспектів спілкування між представниками різних культур, особливостей їх взаємодії, а також наукового пошуку умов і засобів формування відповідних умінь і навичок [3, с. 48].

Модернізація системи освіти передбачає, що провідним напрямом є відродження культурно-творчої місії навчального закладу, перехід до культуротворчої системи освіти в цілому. Необхідність такого оновлення пов'язана з тим, що існуюча система освіти недостатньо забезпечує вирішення завдань щодо формування культури майбутніх фахівців, в якій поєднується високий професіоналізм й культурне багатство. Нині чітко усвідомлюється, що освіта і культура, розвиваючись у взаємодії, забезпечують творчий взаємозв'язок моральних, художніх, інтелектуальних якостей особистості, необхідних майбутньому фахівцю.

Проблема виховання студентів засобами музики завжди була і залишається провідним напрямом дослідження як у вітчизняній, так і зарубіжній педагогічній теорії. Музика – це абстрактна система, побудована на чергуванні суперечностей та спільних ознак. Вона спричиняє на слухача подвійну дію: змінює співвідношення зовнішнього та внутрішнього «Я» та «іншого в мені» через злиття, співпереживання, інтерпретацію: момент раціонального досягнення переходить до рівня чуттєвої та тілесної субстанції.

Тобто ми можемо стверджувати, що музика покликана повертати людині втрачену цивілізацією природню потребу в пізнанні світу. Саме музика, як один із важливих засобів виховного впливу на особистість, може забезпечувати реалізацію завдань міжкультурного виховання молоді. Оскільки міжкультурне виховання через музичні засоби культивує в собі дух солідарності та взаєморозуміння з метою збереження культурної ідентичності різних народів та народностей.

Висновки. Таким чином, формування всебічно розвиненої особистості студента вищого навчального закладу вимагає проведення цілеспрямованої роботи в різних напрямках. Це, в свою чергу, обумовлює реалізацію таких напрямків виховання: громадянського, патріотичного, правового, екологічного, трудового, фізичного, духовного, художньо-естетичного. Реалізація змісту завдань кожного з означених напрямів передбачає врахування специфіки підготовки студентів але, на наш погляд, всі напрямки носять більш загальний, універсальний характер в контексті загальнолюдських цінностей та завдань гуманізації та гуманітаризації освіти. Варто зазначити, що охарактеризовані вище напрями виховання тісно пов'язані з міжкультурним. Оскільки міжкультурне виховання не можна відокремлювати від загального виховного процесу, як неможливо окремо виховувати в людині почуття толерантності, морально-етичні та морально-естетичні якості в процесі формування світогляду. Забезпечення єдності морального, національно-патріотичного, міжкультурного, фізичного, екологічного, духовного, правового та інших аспектів виховання – важлива умова системного підходу до виховання і, як результат, забезпечення його результативності.

Отже, особливої уваги потребує розробка та дослідження проблеми міжкультурного виховання студентів вищих навчальних закладів, актуальність якої зумовлена багатьма чинниками розвитку та реформування сучасного українського суспільства. Загострення міжнаціональних і міжрелігійних конфліктів у світі; розгортання подій, що відбуваються на Сході України; необхідність та поширення внутрішніх міграційних процесів потребують виховання у молодій людини толерантності, поважного та терпимого ставлення до інших культур та релігії, етнічних особливостей окремих регіонів та національностей. Саме такі аспекти виступають провідними у вихованні сучасної студентської молоді.

Література

1. Корній Л.П. Історія української музики: підруч. для муз. вузів. Ч.2. Друга половина XVIII ст. Київ: Вид-во М. П. Коць; Харків, 1998.387с.
2. Сисоева С. Культурологічні концепти освітології та розвиток полікультурного суспільства. *Неперервна професійна освіта*. 2012. №1-2.С.28-36.
3. Токарева А.В. Підготовка студентів до міжкультурної комунікації в контексті формування фахівців-медіаторів культур. *Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля*. Серія «Педагогіка і психологія», 2013. №2(6). С.48-52.